

Rådhuset 11.06.03

DIFFERENSIERT FORVALTNING AV VASSDRAGENE I LØRENSKOG

KOMMUNEDELPLAN I HENHOLD TIL RIKSPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR VERNEDE VASSDRAG

DEL I

Kompletterer kommuneplanens arealdel

FORORD

Fjellhamarvassdraget, som dekker hele Lørenskog kommune, er vernet mot kraftutbygging. Med utgangspunkt i de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag som ble vedtatt i 1994, skal kommunen foreta en gjennomgang av arealbruken i og langs vassdragene. En inndeling i ulike klasser, avhengig av inngrep og verneverdier, skal danne grunnlaget for en differensiert forvaltning.

Foreliggende dokument omhandler hele Fjellhamarvassdraget oppstrøms Skedsmo grense ved Fjellhamarveien, og er utarbeidet av planavdelingen i samarbeid med utbyggingstjenesten. Dokumentet trekker opp forslag til forvaltning, og er ment å komplettere arealdelen til kommuneplanen for Lørenskog for perioden 2003 - 2020. Gjennom arealplankartet med tilhørende bestemmelser og retningslinjer, blir den videre vassdragsforvaltning fastsatt.

Regionale myndigheter, NVE, nabokommuner, organisasjoner og enkeltpersoner har kommet med innspill i høringsfasen.

Lørenskog den 11. juni 2003

INNHOLD

FORORD	side	2
INNHOLD	"	3
1. BAKGRUNN	"	4
Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag	"	4
Vassdrag	"	4
Kommunal oppfølging	"	5
2. BESKRIVELSE AV VANNFØREKOMSTENE/VASSDRAGENE	"	6
Vernevedtak og planstatus	"	6
Ellingsrudvassdraget og Langvannet	"	7
Naturfaglige verdier	"	8
Kulturminner	"	9
Friluftsliv	"	9
Landbruksinteresser	"	10
Resipientinteresser og vannkvalitet	"	10
Inngrep/kulturpåvirkning	"	10
Losbyvassdraget	"	11
Naturfaglige verdier	"	11
Kulturminner	"	13
Friluftsliv	"	13
Landbruksinteresser	"	13
Resipientinteresser og vannkvalitet	"	14
Inngrep/kulturpåvirkning	"	14
Fjellhamarvassdraget etter samløpet med Losbyelva	"	15
Naturfaglige verdier	"	15
Kulturminner	"	16
Friluftsliv	"	16
Landbruksinteresser	"	16
Resipientinteresser og vannkvalitet	"	17
Inngrep/kulturpåvirkning	"	17
3. ULIKE FORVALTNINGSKLASSER	side	17
4. INNDELING AV VASSDRAGENE	"	18
Ellingsrudvassdraget og Langvannet	"	18
Losbyvassdraget	"	19
Fjellhamarvassdraget etter samløpet med Losbyelva	"	20
5. FORSLAG TIL PLANBESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER	"	21
Planbestemmelser	"	21
Retningslinjer	"	22
Detaljplanlegging og enkeltinngrep	"	24
VEDLEGG	"	24

1. BAKGRUNN

RIKSPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR VERNEDE VASSDRAG

I 1994 vedtok Regjeringen "Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag". De rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag, RPR, forutsetter at det i forbindelse med kommuneplanarbeidet settes opp lokale forvaltningsregler for vassdragene. Gjennom pågående arbeid med rullering av kommuneplan for Lørenskog legges det opp til en differensiert vassdragsforvaltning i tråd med de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag samt de restriksjoner nabokommunene også har lagt på forvaltningen av det samme vassdraget ned- eller oppstrøms Lørenskog. Følgende forhold skal vektlegges for å oppnå nasjonale mål for vernede vassdrag:

- Unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminner og kulturmiljø.
- Sikre referanseverdien i de mest urørte vassdragene.
- Sikre og utvikle friluftslivsverdien, særlig i områder nær befolkningskonsentrasjoner.
- Sikre verdien knyttet til forekomster/områder i de vernede vassdragenes nedbørsfelt som det er faglig dokumentert at har betydning for vassdragets verneverdi.
- Sikre de vassdragsnære områdenes verdi for landbruk og reindrift der disse interessene var en del av grunnlaget for vernevedtaket.

VASSDRAG

Vassdrag defineres i vannressurslovens § 2:

"Som vassdrag regnes alt stillestående eller rennende overflatevann med årssikker vannføring, med tilhørende bunn og bredder inntil høyeste vanlige flomvannstand. Selv om et vassdrag på enkelte strekninger renner under jorden eller under isbreer, regnes det i sin helhet som vassdrag. Som vassdrag regnes også vannløp uten årssikker vannføring dersom det atskiller seg tydelig fra omgivelsene".

Som våtmark regnes myrer, sumpområder, delta- og gruntvannsområder, vann og vassdrag. Våtmarksområdene er av en rekke grunner verdifulle. De er voksested for mange særegne og sjeldne planter, de er viktige for dyrelivet i området, samt at de utgjør vakre landskapselementer. Framfor alt har de stor betydning for mangfoldet av insekter og spesielt fuglelivet, både som leveområder gjennom hele året, overvintringsområde og raste- og hvileplasser for trekkfugler.

Ingen våtmarker er vernet i Lørenskog, men de er sikret gjennom eksisterende kommuneplan vedtatt 19. mars 1997 ved at det er forbud mot bygge- og anleggstiltak i 100-metersbeltet langs vassdragene i LNF-områdene og 30-meters byggeforbud i tettstedet. Likevel er spesielt bekkene utsatt for å bli lagt i rør. Dette gjelder i byggesonen, så vel som i landbruksområdene.

Våtmarksområdene og flommarksarealene er ofte de samme områdene. Slikt sett oppstår det en naturlig konflikt mellom verneinteresser og andre interesser i disse arealene. Områdene er naturlige magasiner for flomvannet og ved å redusere utbredelsen øker flomfaren med dertil mulige skader andre steder langs vassdraget.

Lørenskog har kun ett hovedvassdrag, Fjellhamarvassdraget, som er del av Osloomarkavassdragene, og slik omfattes av "Verneplan 1" for vassdrag (1973), og som dermed er varig vernet mot kraftutbygging, men også vernet mot andre tiltak i vassdraget. Retningslinjene gjelder for verneobjektene hovedelver, sideelver, større bekker, sjøer, tjern og et belte på 100 m's bredde langs disse.

Det er viktig og nødvendig å sikre områdene langs Fjellhamarvassdraget mot virksomhet eller tiltak som reduserer verdien som landskaps- og naturelementer. Således har kommunen gjennom flere år regulert til friområder, innløst områder og tilrettelagt for nærrekreasjon gjennom turveier, badeplasser og oppholds- og lekearealer. Det er særlig viktig med god tilgjengelighet innenfor Lørenskog tettsted, men vel så viktig er det å sikre tilgjengeligheten fra tettstedet til Marka. Problemstillingene blir derfor avveiningen mellom bruk og vern.

KOMMUNAL OPPFØLGING

Ved forrige rullering av kommuneplanen, vedtatt den 19.03.97, hadde fylkesmannen i Oslo og Akershus følgende merknad til planen:

"Vassdragene i Lørenskog er deler av de vernede markavassdragene, og de omfattes derfor av de rikspolitiske retningslinjer (RPR) for vernede vassdrag som ble vedtatt i 1994. Det forutsettes her at man ved neste rullering av kommuneplanen skal innarbeide en differensiert forvaltning av vassdragene, basert på inndeling av vassdraget i klasser i henhold til RPR.

I den framlagte kommuneplanen er det ikke redegjort for forholdet til RPR for vernede vassdrag, og det er ikke lagt fram noen vurdering av verdiene knyttet til de ulike delene av vassdragene eller hvordan verdiene skal forvaltes. Miljøvernavdelingen forutsetter at kommunen ved neste rullering av kommuneplanen synliggjør en vurdering av disse forholdene, basert på en kartlegging av vassdragenes verdier. Vi henviser for øvrig til kommuneplanen for Skedsmo, hvor RPR for vernede vassdrag er innarbeidet.

Miljøvernavdelingen merker seg for øvrig som positivt at det i byggeområdene er innarbeidet 30 m byggeforbudssone langs vassdragene, og at det er forbud mot bygge- og anleggstiltak i 100 m-sonen langs vassdrag i LNF-områdene".

Det er kommunene som gjennom plan- og bygningsloven har hovedansvaret for forvaltningen av vernede vassdrag. Det er spesielt i tettbygde strøk at konflikten kan oppstå mellom byggesone og vern. Det er også i slike områder at det oftest gis dispensasjoner som går i det biologiske mangfoldets disfavør.

De rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag foreskriver at det skal foretas en inndeling av vassdragene i ulike vassdragsklasser. Arealbruk, bestemmelser og videre forvaltning skal tilpasses de ulike forvaltningsklassene. Hensikten skal være å få fram ulike kriterier for interesseavveining i de ulike avsnitt av vassdragsbeltet.

Vassdragsklassifiseringen innenfor tettstedet og nærliggende landbruksområder blir vist på eget temakart til arealplankartet. Vernesone og byggegrense til vassdrag vises på 74 kart over kommunen i målestokk 1 : 3 000 som kommunedelplanens "DEL II".

2. BESKRIVELSE AV VANNFOREKOMSTENE/ VASSDRAGENE

Fjellhamarvassdraget kan inndeles i følgende tre større del-nedbørsfelt som omfattes av de rikspolitiske retningslinjene:

- Ellingsrudvassdraget, Langvannet og Fjellhamarelva før samløpet med Losbyelva.
- Losbyvassdraget som renner inn i Fjellhamarelva like etter Fjellhamarelvas utløp fra Langvannet.
- Fjellhamarelva nedstrøms samløpet med Losbyvassdraget.

Det vises til kart over hovednedbørsfelt i vedlegg 3.

Vannkvaliteten i vassdraget er stort sett avhengig av de naturlige forhold samt tilførsel av forurensninger. Vannforurensning er utslipp av stoffer i vann i slike konsentrasjoner eller mengder at de kan være til skade eller ulempe for mennesker og økosystemet (for eksempel vannplanter og fisk). I tillegg til naturlige kilder (bakgrunnsavrenning), som i enkelte tilfeller kan føre til vannforurensning, skyldes forurensning i hovedsak utslipp fra boliger, samferdsel (for eksempel avrenning fra veier, tunneler), næringsvirksomhet og landbruk.

Vannkvaliteten i Fjellhamarvassdraget er klassifisert med hensyn til tre virkningstyper, og er inndelt i fem klasser:

- Klasse 1 = Meget god*
- Klasse 2 = God*
- Klasse 3 = Mindre god*
- Klasse 4 = Dårlig*
- Klasse 5 = Meget dårlig*

Ofte kan vannkvaliteten variere gjennom året og fra år til år. De naturlige svingninger tilsvarer ofte ca. en klasse.

Vernevedtak og planstatus:

Kommunen er gitt flere overordnede rammebetingelser i tilknytning til forvaltningen av vassdrag:

- Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling (Stortingsmelding nr. 58 (1996-97)).
- EUs avløpsdirektiv.
- EUs vannressursdirektiv.
- Nordsjøavtalen.
- Regional planlegging og arealpolitikk (Stortingsmelding nr. 29 (1996-97)).
- Vannressursloven.
- Forurensningsloven.

Forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag har til hensikt å unngå inngrep i vassdragene som reduserer verdien som landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk,

kulturminner og kulturmiljø. I tillegg skal det legges vekt på å sikre og utvikle friluftsverdien, særlig i områder nær befolkningskonsentrasjoner.

Den sørligste delen av vassdraget omfatter deler av Østmarka naturreservat og Ramstadslottet naturreservat hvor det foreligger egne vernebestemmelser.

Store deler av arealene langs hovedvassdraget og sidebekkene i tilknytning til tettstedet inngår i ulike reguleringsplaner. Reguleringsplan for Losbydalen spesialområde, fra Sørlihavna i nord til Knurra i sør, er under utarbeidelse.

Ellingsrudvassdraget og Langvannet

Ellingsrudvassdraget inklusive Langvannet har et nedbørsfelt på 40,67 km². Nedbørsfeltet sør for dammen i Nordre Elvåga ved Mariholtet utgjør 18,07 km², og vann herfra benyttes som drikkevann til Oslos søndre bydeler. Det effektive nedbørsfeltet er altså på 22,6 km². Deler av vassdraget ligger i kommunene Enebakk, Oslo, Skedsmo og Ski.

Oslo kommune og Lørenskog kommune har inngått en avtale, datert 25.10.78, om vannføring i Ellingsrudelva, samt at Oslo kommune har fått sitt manøvreringsreglement godkjent av Fylkesmannen i Oslo og Akershus. I reglementet er det satt opp en minstevannføring på 34 l/sek. med mulighet for å gå ned til 20 l/sek. i tørre år.

I forbindelse med Oslos drikkevannsforsyning, vil Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten, ha behov for å utføre tiltak i Elvågas nedbørsfelt. Tiltak i Lørenskog som VAV ønsker utført må søkes godkjent i henhold til plan- og bygningslovens § 93.

Ved beregninger av forurensningsbelastning og lignende for vassdraget, er nedbørsfeltets størrelse redusert med ca. 19 km². Dette fordi Oslo kommune benytter Elvåga som drikkevannskilde. Størstedelen av nedbørsfeltet er friluftsområder, med skog, myr, tjern og innsjøer. Den nordre delen, som delvis ligger i Oslo, har betydelige boligområder (ca. 4 km²).

Røykåsbekken (0,58 km²) renner inn i Ellingsrudelva fra syd ved Visperud. Nedbørsfeltet består i hovedsak av boligområder, industri- og servicebedrifter.

Bekker som drenerer inn i Ellingsrudelva fra vest og nord er Munkebekken, Stovnerbekken og Djupdalsbekken. Stovnerbekken (0,95 km²) drenerer fra nord, nedbørsfeltet er ca. 80 % skog og resten boligområder. Djupdalsbekkens nedbørsfelt (2,14 km²) har ca. 90 % skog samt noe dyrket mark og boliger. Disse bekkene ligger for det meste i kommunene Oslo og Skedsmo. Den nordre del av vassdraget ligger i tilknytning til store transportårer som E 6, Rv 163 og Rv 159 i tillegg til jernbanen. Trafikken medfører store forurensningstilførsler til dette vassdraget.

Langvannet ligger sentralt i tettbebyggelsen. Brukerinteressene er derfor svært store (friluftsliv, bading og fiske). Vesletjern er også tatt med i dette nedbørsfeltet.

Naturfaglige verdier:

Landskap:

Vassdraget ligger i det østnorske grunnfjellsområde med bergarter eldre enn 600 millioner år, og hvor tonalitten, en yngre størkningsbergart, dominerer. Tonalitten er "hard" og dette medfører at det finnes svært lite forvittringsjord i kommunen.

Landskapet er småkupert med hoveddaldraget i nord-sør retning og med mindre sprekkedaler i nordøst-sørvestlig retning, slik som Skilledalen, Deledalen og Løkebrudalen i Lørenskog. Vassdraget følger her Elvågadaldraget fra Eriksvann i sør gjennom søndre og nordre Elvåga samt Fri-Elvåga før Ellingsrudelva renner ut i Langvannet nord i tettbebyggelsen. På strekningen fra Mølleråsen til Starveien har elva gjennom årtusener utviklet ei elveslette som seinere er delvis kanalisert og fylt opp.

I toppområdene finner en bart fjell og tynt morenedekke, mens tykt morenedekke og myr oftest finnes i forsenkningene. 20 til 30 m under den marine grense, på ca. 213 m o.h., ligger leirjordsområdene som i nedbørsfeltet også omfatter jordbruksarealene tilhørende gårdene Lysås-Nordli, Robsrud og Skårerødegården. Utenom leirjordsområdene består overflaten for øvrig av et tynt lag med bunnmorene i veksling med bart fjell. Naturgeografisk kan den nordlige del av Ellingsrudvassdraget sies å tilhøre Østlandets slettebygder.

Vegetasjon:

Vegetasjonen i Lørenskog er artsfattig sammenlignet med det øvrige Oslo-området. Bjørke-, gråor- og barskoger dominerer landskapet. Gran er det vanligste treslaget, mens furu og løvskog også opptrer i store mengder.

Det er ikke gjort omfattende detaljundersøkelser på vegetasjonen langs Ellingsrudelva og Langvannet, men i partier dominerer gråor-heggeskog. Denne vegetasjonstypen danner ofte også en god viltbiotop.

Deler av Langvannet er rik på vann- og sumpvegetasjon, spesielt i nord- og sørenden av vannet.

Dyreliv:

I tillegg til Elvågavannene er "Sumpa" ved Lørenskog stasjon og Langvannet gode biotoper for andefugler. Her finnes det også muligheter for hekking. Høst- og vår observeres også arter som bruker disse deler av vassdraget til hvile en eller flere uker før trekket fortsettes. Bever og mink har tilhold i vassdraget.

Kantvegetasjonen utgjør også viktige biotoper for en rekke fuglearter, samt at kantvegetasjonen også utnyttes av annet vilt både i forbindelse med mattilgang, men også som viltkorridor mellom større oppholdsområder. De store hovedveiene, E6, Rv 159 og Lørenskogveien sammen med jernbanen utgjør imidlertid et vesentlig hinder for passasje langs vassdraget.

Fisk:

Siden søndre og nordre Elvåga begge er drikkevannskilder for Oslo, er de vesentligste fiskevannene i vassdraget Eriksvann, Langvann i Oslo, Fri-Elvåga og Langvannet. Særlig de to siste vannene, som begge ligger nær bebyggelsen, benyttes mye av barn og unge til fritidsfiske.

I vassdraget er det registrert abbor, gjedde, hork, laue, mort, ørekyte, ørret, samt edelkreps. Det er noe usikkert hvorvidt det fortsatt finnes lake og røye innenfor nedbørsfeltet. Det er få muligheter for naturlig reproduksjon av ørret slik at denne stort sett må settes ut gjennom ulike OFA-lag (lag tilknyttet Oslomarkas Fiskeadministrasjon).

Lørenskog Jakt- og Fiskeforening og Oslomarkas Fiskeadministrasjon med sine OFA-lag har stått for kalking og kultivering av vannene fra perioden etter krigen. Det er mulig å oppnå gode fangster på bl.a. ørret i enkelte av vannene i Marka.

Krepser har vært spesielt utsatt for mink, forurensninger og surt vann. Krepsepesten nådde ikke Fjellhamarvassdraget. Det er gode bestander av kreps i Marka, men også i Langvannet.

Kulturminner:

Etter at de første vannsagene ble etablert i Lørenskog på 1500-tallet fikk også Ellingsrudelva sin plass i historien. Det var særlig virksomheten på Ellingsrud gård og Søndre Hauger gård i Lørenskog som fikk betydning for denne type etablering. De viktigste kulturminnene langs Ellingsrudelva finner vi vest for Mølleråsen. Fra epoken med Even Steen og seinere sønnen Iver Steen på Ellingsrud gård på slutten av 1700-tallet og begynnelsen av 1800-tallet, finner en i dag på grensa mellom Lørenskog og Oslo rester etter grunnmurer for tre vannsager, ei mølle, en mølledam og et stort teglverk ved Rabben i Lørenskog. Det finnes også rester etter ei gammel dampsg (lokomotiv) fra virksomheten til Losby Bruk på Søndre Skytten.

Lenger nord i vassdraget, på Robsruds eiendom i elva under brua til Starveien, kan en også finne rester etter tidligere vannsagvirksomhet.

Det offentlige har gjort lite for å restaurere og synliggjøre kulturminnene langs Ellingsrudvassdraget.

Friluftsliv:

Innenfor tettstedet Lørenskog utgjør Ellingsrudelva og Langvannet med tilgrensende "grønne lunger" og "korridorer" de største friluftsområdene innenfor dette nedbørsfeltet. Elva og vannet står sentralt både i utøvelsen av friluftsliv og naturopplevelse i nærmiljøet, samt at de delvis sikrer tilgangen til markaområdene i nord og sør. Som eneste gjenværende grøntkorridor mellom Østmarka og Nordmarka binder Ellingsrudelva med friområder disse to markaområdene sammen.

Langvannet og Vesletjern ligger utenfor markagrensa og benyttes som badevann. Ved Langvannet er det opparbeidet badeplasser både ved Langgrunna og Vangen. Av Elvågavannene er Fri-Elvåga frigitt til bading. I Nordre- og Søndre Elvåga er det hverken tillatt å bade eller å ferdes med båt.

Det er opparbeidet turveier i sørenden av Langvannet. Øvrig tilgjengelighet til vassdraget finnes langs Ellingsrudelva fra Lørenskog stasjon og sørover mot Marka. Vannene og vassdraget for øvrig har relativt god tilgjengelighet gjennom skogsbilveier og turstier.

Landbruksinteresser:

Kun en liten del av Ellingsrudelva renner gjennom jordbruksområder. Jordveiene på Lysås-Nordli grenser til våtmarksområdet langs elva. Vegetasjonsbeltet er her relativt bredt og skjærer de vassdragsnære områdene mot jordene.

I nord grenser Djupdalsbekken til jordveiene på Skårerødegården. Bekken og de vassdragsnære områdene er lagt ut som friområde i kommuneplanen.

Resipientinteresser og vannkvalitet:

Tabellen viser klassifiseringen av vannkvalitet (nåtilstanden: 1997-2000) ved forskjellige målestasjoner med hensyn til de tre virkningstypene:

Stasjonsnavn		Nærings salter Fosfor	Partikler	Tarm bakt.
LOKALE STASJONER				
MU	Munkebekken	2	4	
E8	Røykåsbekken	4	3	5
ST	Stovnerbekken	4	5	4
E3	Ellingsrudelva v/Limtomta	4(5)	4(5)	4
TA	Tangerudbekken	3	4	4
LA	Langvannet	3		
F1	Fjellhamarelva v/utløp Langvannet	4(5)	3	5

Ellingsrudelva har dårlig vannkvalitet (klasse 4) før den renner inn i Langvannet. Dette gjelder også Fjellhamarelva etter utløp fra Langvannet. Målestedet er nedstrøms kulverten fra Skårerbekken. Bekken fører med seg mye forurensning fra tettstedsbebyggelsen i Lørenskog.

Langvannet har mindre god vannkvalitet (klasse 3) og kan enkelte år ha masseoppblomstring av blågrønnalger. Kommunen må i løpet av planperioden vurdere omfanget og effekten av lufteren som er utplassert i søndre basseng.

Inngrep/kulturpåvirkning:

Ellingsrudelva renner inn i tettstedet ved Lysås gård og renner gjennom næringsbebyggelse fram mot Starveien. På Lørenskogsida av grensa varierer grøntkorridoren stort sett mellom 10-20 m's bredde. Rundt Lørenskog stasjon dominerer også næringsvirksomhet, veier og jernbane, mens boligområdene omkranser friarealene rundt Langvannet.

Det største inngrepet i nedbørsfeltet til Ellingsrudelva/Langvannet er definitivt Rv 159 og parallellveien Solheimveien hvor elva er lagt i kulvert og grøntkorridoren derfor er brutt. Øvrige barrierer er Rv 163 ved Lørenskog stasjon, jernbanen og E6 som ligger som barrierer i forhold til Stovnerbekken og Djupdalsbekken. Dessuten finnes kraftlinjer stort sett langs det meste av hovedvannstrengen fra Marka i sør til Marka i nord, samt i sørenden av Langvannet og videre mot øst langs Fjellhamarelva.

I tillegg fungerer Elvåga som drikkevannskilde for Oslo kommune. Det er anlagt en stor demning ved Mariholtet. Dette er et ikke ubetydelig inngrep i vassdraget.

De ulike virksomhetene i tettstedet samt de store hovedveiene medfører også at vassdraget ofte forurenses med skrot. Det blir derfor med jevne mellomrom utført opprydding i og langs elva og vannet. Tidligere Nordli fyllplass ligger i nedbørsfeltet, samt noe oppfylling med ukjente masser innenfor Skårer Vest. En kjenner ikke til øvrige eksisterende eller nedlagte deponier innenfor Ellingsrudvassdragets nedbørsfelt.

Framtidige inngrep i vassdraget vil kunne komme i de nordlige områdene på begge sider av jernbanen. Skårerødegården er i kommuneplanen lagt ut til framtidig utbyggingsområde. Det er også fremmet ønske om en videreføring av T-banen fra Ellingsrud stasjon inn i Lørenskog. I tillegg er det planlagt tursti langs vestsida av Langvannet og nedre del av Ellingsrudelva fra Lørenskog stasjon til elvas utløp i Langvannet.

Losbyvassdraget

Losbyvassdraget har et areal på 54,6 km², med Losbyelva som hovedelv. Den søndre delen av nedbørsfeltet ligger i Marka og omfatter i hovedsak markaområder (skog og myr) med noe skogsdrift. Midtveis i vassdraget møter en bebyggelsen i tilknytning til Losby Bruk samt kurs- og konferansesenteret Losby Gods og golfbanene på begge sider av elva. Nord for Losby ligger jordbruksarealene, samt betydelige tettstedsarealer innenfor elvas nedbørsfelt lengst i nord. Innenfor nedbørsfeltet som helhet utgjør jordbruksarealene i underkant av 6 km².

Knuttjern, Halssjøen, Dretvann og Fiskelausa er regulert til drikkevannsreservoarer.

Til Losbyelva drenerer Finstadbekken fra vest (8,57 km²). Jordbruksarealene utgjør 30 %, mens boligområdene omfatter ca. 10 %. De resterende arealene er skog.

Nord for Finstadbekkens utløp i Losbyelva renner Røyribekken fra sørøst inn i elva. Røyribekken har et nedbørsfelt på 1,52 km². Landbruksarealet utgjør ca. 30 – 40 %, mens resten av arealet er skog, myr og tjern.

Nord for Røyribekkens utløp i Losbyelva renner Østbybekken fra øst inn i elva. Østbybekken har et nedbørsfelt på 2,74 km². Landbruksarealet utgjør ca. 30 %, mens resten er skog, myr og tjern. Flere nedlagte fyllinger drenerer ut i Østbybekken. Rett før bekkens utløp i Losbyelva ble det høsten 2002 anlagt en fangdam med våtmarksbasseng. Dette som et ledd for å bedre vannkvaliteten og det biologiske mangfoldet i vassdraget.

Naturfaglige verdier:

Landskap:

Fra Stingsildtjern helt i sør renner hovedvassdraget gjennom Søndre Krovann, Midtre Krovann, Tappenbergvann, Nordre Krovann, Røirivann, Knurra, Fløyta, Geitsjøen og Mønevann før Losbyelva starter og følger Losbydalen nordover mot bebyggelsen på Fjellhamar.

Vassdraget ligger i det østnorske grunnfjellsområde med bergarter eldre enn 600 millioner år, og hvor tonalitten, en yngre størkningsbergart, dominerer. Tonalitten er "hard" og utvinnes av Feiring Bruk i Feiringåsen. Masseuttaket utgjør et av de viktigste i Osloområdet.

Landskapet er småkupert med hoveddaldraget Losbydalen i nord-sør retning og med mindre sprekkedaler i nordøst-sørvestlig retning, slik som Bakkeruddalen, Liadalen, Veslevannsdalen, Djupdalen og Badstudalen. På strekningen fra Møllerenga til samløpet med Fjellhamarelva har elva gjennom årtusener utviklet ei elveslette med et meanderende elveløp som på 30-tallet ble kanalisert over en strekning på ca. 2 km.

I toppområdene finner en bart fjell og tynt morenedekke, mens tykt morenedekke og myr oftest finnes i forsenkningene. 20 til 30 m under den marine grense ligger leirjordsområdene som i nedbørsfeltet også omfatter jordbruksarealene tilhørende de fleste av gårdene i Lørenskog, dvs. alle gårdene i Losbydalen, Sørbygda og de fleste av gårdene i Nordbygda. Utenom leirjordsområdene består overflaten for øvrig av et tynt lag med bunnmorene i veksling med bart fjell. Naturgeografisk kan den nordlige del av Losbyvassdraget sies å tilhøre Østlandets slettebygder.

Vegetasjon:

Vegetasjonen i Lørenskog er artsfattig sammenlignet med det øvrige Oslo-området. Bjørke-, gråor- og barskoger dominerer landskapet. Gran er det vanligste treslaget, mens furu og løvskog også opptrer i store mengder.

Det er ikke gjort omfattende detaljundersøkelser på vegetasjonen langs Losbyelva, men i partier dominerer gråor-heggeskog. Denne vegetasjonstypen danner ofte også en god viltbiotop. Elvestrengen fra Mønevann til samløpet med Fjellhamarelva er sårbar og viktig både med hensyn til bunndyr så vel som for insekter, pattedyr og fisk.

Dyreliv:

Alle Losbyvannene fra Mønevann til Stingsildtjern er gode biotoper for andefugler, bl.a. med gode muligheter også for hekking. Høst- og vår observeres også arter som bruker disse deler av vassdraget til hvile en eller flere uker før trekket fortsettes. Likeledes har de nye vannene på golfbanen utviklet seg til gode fuglebiotoper hvor også fiskeørnen finner noe av sitt bytte i de fiskerike dammene i tilknytning til selve hovedelva. Bever og mink har tilhold i vassdraget.

Kantvegetasjonen utgjør også viktige biotoper for en rekke fuglearter, samt at kantvegetasjonen også utnyttes av annet vilt både i forbindelse med mattilgang, men også som viltkorridor mellom større oppholdsområder. Gamleveien og Rv 159 utgjør imidlertid et vesentlig hinder for passasje langs vassdraget.

Fisk:

Bortsett fra vannene Knuttjern, Halssjøen, Dretvann og Fiskelausa, som benyttes til drikkevann, er de øvrige vannene i Losbyvassdraget svært populære som fiskevann.

I vassdraget er det registrert abbor, gjedde, hork, karuss, lake, laue, mort, regnbueørret, ørekyte, ørret, samt edelkreps. Det er noe usikkert hvorvidt det fortsatt finnes noe røye sør i nedbørsfeltet. Det er få muligheter for naturlig reproduksjon av ørret slik at denne stort sett må settes ut gjennom ulike OFA-lag (lag tilknyttet Oslomarkas Fiskeadministrasjon).

Lørenskog Jakt- og Fiskeforening og Osломarkas Fiskeadministrasjon med sine OFA-lag har stått for kalking og kultivering av vannene fra perioden etter krigen. Det er mulig å oppnå gode fangster på bl.a. ørret i flere av vannene i Marka.

Krepesen har vært spesielt utsatt for mink, forurensninger og surt vann. Krepsepesten nådde ikke Fjellhamarvassdraget. Det er brukbare bestander av kreps i Losbyvassdraget.

Kulturminner:

Etter at de første vannsagene ble etablert i Lørenskog på 1500-tallet fikk også Losbyelva sin plass i historien. Det var særlig virksomheten på gårdene Losby, Vestmork og Østmork som i denne forbindelse har bidratt til Lørenskogs historie. De viktigste kulturminnene langs Losbyelva finner vi som rester etter tømmerkistedammer i Nordre Krokvang (nå fjernet), i Fløyta ved Sør Tangen og ved badebrygga i nordenden av Mønevann. I tillegg finner en rester etter gamle tømmerrenner fra Nordre Krokvang til Røirivann og ved Tangendammen mellom Fløyta og Mønevann. Det var i tidligere tider mange vannsager fra Tangen til Losby. I dag er bare Østmorksaga nord for Mønevann delvis bevart.

I tillegg finner en noen rester etter kraftstasjonen nord for Mønevannsdammen. Denne var i drift fra 1912 til 1952 og forsynte hele Losby med strøm. Jernbanetraséen fra Fjellhamar til Østmorksaga er best kjent som Losbylinja. Denne ble anlagt i 1861 med sporbredde på 1435 mm og ble nedlagt i 1939/40. Tyskerne forsynte seg med mesteparten av skinnegangen i 1944. Lenger nord i vassdraget, mellom Hammer og Sørli, på en av kongeveiene ut av byen, ligger en steinhvelvbru, gamle Hammer bru, som antageligvis ble anlagt i perioden 1860-1870.

Friluftsliv:

Losbymarka og vassdraget er utvilsomt det mest attraktive friluftsområde i Lørenskog med sine skogsbilveier, turveier, stier, skiløyper, golfbaner og badeplasser. Marka og vannene er også attraktivt i forhold til jakt og fiske, samt kanopaddling. Elva og vannene står sentralt både i utøvelsen av friluftsliv og naturopplevelse.

Losbydalføret med elva strekker seg inn i bebyggelsen i nord og på denne måten er den viktig både som en "grønn" kile, men også som en transportkorridor for de som ønsker å ta seg fram ved bruk av beina fra bebyggelsen i nord til jordbruksområdene og Marka i sør.

Om vinteren går det skiløyper langs Losbyelva fra Fjellhamar i nord. Det er derimot ikke opparbeidet turvei mellom Rv 159 og Gamleveien, mens det er mulig å ta seg fram fra Sørlihavna til Losby delvis langs den tidligere jernbanetraséen. Det arbeides med en reguleringsplan for Losbydalen spesialområde. Planen avsetter en turvei og lysløype delvis langs Losbylinja fra Sørlihavna til Losby. Vannene og vassdraget for øvrig har relativt god tilgjengelighet gjennom skogsbilveier og turstier.

Landbruksinteresser:

Losbyelva drenerer de fleste jordbruksområdene i kommunen. Dette betyr at vassdraget under den marine grense også er utsatt for stor næringstilførsel (arealavrenning). Dette er særlig merkbart fra høst til tidlig vår, og da vesentlig fra jordbruksarealer som benyttes til korndyrking. Det finnes få sumpige områder langs elva. De viktigste ligger på elvesletta

nordvest for Hammer gård. Vegetasjonsbeltet med busker og trær langs hovedvassdraget er stort sett heller ikke for bredt. For å sikre en bedre korridor for vilt, samt å redusere arealavrenningen ytterligere, kunne en med fordel ha avsatt større arealer til heldekkende vegetasjon gjennom året.

Resipientinteresser og vannkvalitet:

Tabellen viser klassifiseringen av vannkvalitet (nåtilstanden: 1997-2000) ved forskjellige målestasjoner med hensyn til de tre virkningstypene:

Stasjonsnavn		Nærings salter Fosfor	Partikler	Tarm bakt.
LOKALE STASJONER				
LOS 6	Losbyelva v/Møllerenga	2	2	2
LOS 5	Losbyelva v/Bakkerudbrua	3	4	3
LOS 7	Losbyelva nedstr. Feiringbekken	4(5)	5	4(5)
FINS 1	Finstadbekken	5	5	5
RØ	Røyribekken	5	5	5
ØST	Østbybekken	5	5	4
LOS 1	Losbyelva v/Strømsveien	4(5)	4(5)	4(5)

Losbyelva blir mer og mer forurenset jo lenger en kommer nedover i vassdraget. Øverst ved Møllerenga er vannkvaliteten god, og nederst er vannkvaliteten dårlig til meget dårlig. Mange av sidebekkene har også meget dårlig vannkvalitet.

Inngrep/kulturpåvirkning:

Det største inngrepet i nedbørsfeltet til Losbyelva er Rv 159 og parallellveien Sykehusveien, samt Gamleveien hvor elva følger sitt leie under bruene. Dette betyr også at grøntkorridoren delvis er opprettholdt. Øvrige veiinngrep utgjøres av de mindre bruene ved Østmorksaga nord for Mønevann, Møllerenga, 4 bruer ved golfbanen og Bakkerud.

Losbyelva holder seg i sin helhet stort sett i landbruks-, natur- og friluftsområder, og møter tettstedsutbyggingen i nord på Fjellhamar. Sidebekkene, særlig Finstadbekken, renner også gjennom vesentlige tettstedsområder på Finstad, Løken og Sørli.

Innenfor nedbørsfeltet er det flere dammer. De største av disse dammene demmer opp Mønevann, Fløyta, Morterudvann, Ramstadsjøen, Dretvann og Østbyputten.

De ulike virksomhetene i tettstedet samt de store hovedveiene medfører også at dette vassdraget ofte forurenses med skrot, men likevel ikke i samme grad som Ellingsrudelva/Langvannet og Fjellhamarelva. Det foretas noe opprydding i og langs elveleiet. Det finnes flere nedlagte landbruksfyllinger i nedbørsfeltet på eiendommene til Østby, Østbystua, Stensrud og Røiri. En kjenner ikke til øvrige eksisterende eller nedlagte deponier innenfor Losbyvassdragets nedbørsfelt.

Det er planlagt turvei/lysløype langs Losbyelva fra tettstedet i nord til Losby, delvis langs den tidligere jernbanetraséen, Losbylinja. Det er ikke kjennskap til ytterligere inngrep i vassdraget.

Fjellhamarvassdraget etter samløp med Losbyvassdraget

Fjellhamarelvas nedbørsfelt har et effektivt areal på 93 km². Nedstrøms Langvannet blir det lokale nedbørsfeltet med og uten Losbyvassdraget henholdsvis 77,3 km² og 15,7 km² (effektivt 22,6 km²). Nedbørsfeltet består av bolig- og industriområder (7 km²), jordbruksarealer (1 km²) og resten skog, myr og vann. Vassdraget ligger i tilknytning til store transportårer som Rv 159 og jernbanen. Trafikken medfører store forurensningstilførsler til vassdrag.

På grensen til Skedsmo i nordøst drenerer Vittenbergbekken inn i Fjellhamarelva. Bekken drenerer fra syd, og består av to grener, Bårlibekken (4,25 km²) og Vittenbergbekken (7,67 km² før samløp med Bårlibekken). Nedbørsfeltet består av boligområder (30 %), landbruk (10%) og resten skog, myr og vann (60%).

Nedre del av Fjellhamarelva ligger i Skedsmo kommune, og benevnes Sagelva.

Naturfaglige verdier:

Landskap:

Vassdraget ligger i det østnorske grunnfjellsområde. Berggrunnen består av grunnfjell. Landskapet er småkupert, spesielt Haneborgåsen/Skjettenkollen i nord og Østbyåsen i øst. I toppområdene finner en bart fjell og tynt morenedekke, mens tykt morenedekke og myr oftest finnes i forsenkningene. 20 til 30 m under den marine grense ligger leirjordsområdene som i nedbørsfeltet også omfatter jordbruksarealene tilhørende gårdene Bårli, Plåterud, Hovelsrud, Hovelsrudstua, Østbystua og Østby. Utenom leirjordsområdene består overflaten for øvrig av et tynt lag med bunnmorene i veksling med bart fjell. Naturgeografisk kan Fjellhamarelva fra Langvannet til Skedsmo grense samt sidebekkene sies å tilhøre Østlandets slettebygder.

Vegetasjon:

Vegetasjonen i Lørenskog er artsfattig sammenlignet med det øvrige Oslo-området. Bjørke-, gråor- og barskoger dominerer landskapet. Gran er det vanligste treslaget, mens furu og løvskog også opptrer i store mengder.

Det er ikke gjort omfattende detaljundersøkelser på vegetasjonen langs Fjellhamarelva, men i partier dominerer gråor-heggeskog. Denne vegetasjonstypen danner ofte også en god viltbiotop.

Dyreliv:

I tillegg til Åmotdammen i Marka utgjør Fjellhamardammen gode biotoper for andefugler. Her finnes det også muligheter for hekking. Høst og vår observeres også arter som bruker disse deler av vassdraget til hvile en eller flere uker før de fortsetter trekket. Bever og mink har tilhold i vassdraget.

Kantvegetasjonen utgjør også viktige biotoper for en rekke fuglearter, samt at kantvegetasjonen også utnyttes av annet vilt både i forbindelse med mattilgang, men også som

viltkorridor mellom større oppholdsområder. Kloppaveien, Fjellhamarveien og "Omkjøringsveien" sammen med demningen i Fjellhamardammen utgjør imidlertid et vesentlig hinder for passasje langs vassdraget.

Fisk:

Innenfor Fjellhamarelvas nedbørfelt er det ingen fiskevann av vesentlig betydning. Åmotdammen ligger i Marka, men kultiveres i liten grad. Fjellhamardammen benyttes av barn og unge til fritidsfiske, og har således en svært viktig funksjon i forhold til å motivere for interessen for ytterligere fritidsfiske og friluftsliv.

I vassdraget er det registrert abbor, gjedde, hork, laue, mort, niøye, ørekyte, ørret, samt edelkreps. Det er få muligheter for naturlig reproduksjon av ørret slik at denne stort sett må settes ut.

Kulturminner:

Ved Fjellhamar gård var det i tidligere tider både vannsager og mølle. Det samme gjaldt Vittenbergbekken. I dag er det kun en møllestein som monument ved Icopal som viser at det har vært denne type virksomhet på Fjellhamar. For øvrig er deler av fabrikkbygningene på Icopal fra før 1900, og dermed bevaringsverdig.

Ved bedriften Harald A. Møller kan en fortsatt se spor etter den gamle jernbanetraséen fra Fjellhamar til Losby. Der jernbanen krysset elva er noen av brupillarene i dag skjult under en kunstig terskel i elva.

Ved Sandbekken på grensa til Rælingen krysser den gamle Kongeveien bekken. Veien ble anlagt mellom Kristiania og Basmo festning på grensa mellom Aremark og Høland for å forsterke forsvaret mot Sverige.

Friluftsliv:

Innenfor tettstedet Lørenskog utgjør Fjellhamarelva med tilgrensende "grønne lunger" og "korridorer" viktige friluftsområder innenfor dette nedbørsfeltet. Elva og Fjellhamardammen står sentralt både i utøvelsen av friluftsliv og naturopplevelse i nærmiljøet.

Det er opparbeidet turvei, badeplasser, sandvolleyballbane og grasslette ved Fjellhamardammen, men demningen er ennå ikke fullført slik at vannspeilet fortsatt er mye lavere enn det skal være. Det er også planer om å fullføre turveien langs elva fram mot Skedsmo grense slik at folk kan følge turveiene videre langs Sagelva til Nitelva. Ved Åmotdammen, i Rælingen, er det som et fellesprosjekt mellom de to kommunene anlagt to badeplasser og en skogsbilvei på østsida av vannet.

Landbruksinteresser:

Kun en liten del av Fjellhamarelva renner gjennom jordbruksområder. Jordveiene på gårdene Bårli, Plåterud, Hovelsrud, Hovelsrudstua, Østbystua og Østby grenser til Vittenbergbekken og Bårlibekken/Sandbekken. Det er få våtmarksområder langs elva og bekkene. Vegetasjonsbeltet er relativt bredt langs bekkene og skjerner de vassdragsnære områdene mot jordene.

Resipientinteresser og vannkvalitet:

Tabellen viser klassifiseringen av vannkvalitet (nåtilstanden: 1997-2000) ved forskjellige målestasjoner med hensyn til de tre virkningstypene:

Stasjonsnavn		Nærings salter Fosfor	Partikler	Tarm bakt.
LOKALE STASJONER				
V5	Vittenbergbekken før Bårlibekken	5	4(5)	5
V6	Bårlibekken før Vittenbergbekken	3	4	3
K1/V7	Vittenbergbekken v/Strømsveien	5	5	5
GR	Grønlibekken	4	5	5
F10	Fjellhamarelva etter Vittenbergbekken	4(5)	5	5

Vittenbergbekken som renner inn i Fjellhamarelva har meget dårlig vannkvalitet nederst. Også Fjellhamarelva har dårlig til meget dårlig vannkvalitet nedenfor samløp med Vittenbergbekken.

Inngrep/kulturpåvirkning:

Det største inngrepet i nedbørsfeltet til Fjellhamarelva er Kloppaveien, Fjellhamarveien og "Omkjøringsveien" sammen med demningen i Fjellhamardammen og jernbanen nord for Icopal. I tillegg finnes det flere steder stengsler ned til vassdragsstrengen.

Grøntkorridoren langs hovedelva varierer fra null til flere titalls meters bredde, spesielt på sørsida av Fjellhamardammen på Lørdagsrud.

De ulike virksomhetene i tettstedet samt de store hovedveiene medfører også at vassdraget ofte forurenses med skrot. Det blir derfor med jevne mellomrom utført opprydding i og langs elva og vannet. Det finnes flere nedlagte landbruksfyllinger i nedbørsfeltet på eiendommene til Østby, Hovelsrud og Hovelsrudstua, samt nedlagte industrideponier og kommunale fyllinger ved Icopal og Blåkollen. En kjenner ikke til øvrige eksisterende eller nedlagte deponier innenfor Losbyvassdragets nedbørsfelt.

Det er planlagt turvei langs Fjellhamarelva fra Fjellhamardammen til Skedsmo grense ved Fjellhamarveien. Det er ikke kjennskap til ytterligere inngrep i denne delen av vassdraget.

3. ULIKE FORVALTNINGSKLASSER

I henhold til RPR for vernede vassdrag legges det opp til at det som et eget temakart i tilknytning til kommuneplanens arealplankart foretas en inndeling av vassdragene i ulike forvaltningsklasser på bakgrunn av inngrepsstatus og verneverdier. Det er dette som vil danne grunnlaget for en differensiert forvaltning. Selve klasseinndelingen gir ikke kommunen nye

lovhjemler for forvaltning. Forvaltningen sikres gjennom bruk av eksisterende arealkategorier og bestemmelser i henhold til plan- og bygningsloven og andre særlover.

Inndelingen i forvaltningsklasser vil gjøre det lettere for kommunen å relatere forvaltningen av vassdragene direkte til overordnede nasjonale mål, og kommunen vil også lettere kunne ivareta helhetlige hensyn på tvers av kommunegrensene, særlig ved behandlingen av enkeltsaker. I konfliktsaker vil klasseinndelingen gjøre det enklere for kommunen å fatte beslutninger. Retningslinjene gir grunnlag for innsigelse dersom for eksempel kommunale planer går mot de nasjonale målsetningene.

Forvaltningen innenfor de ulike vassdragsområdene framgår av kapitlet om forslag til retningslinjer (etterfølger planbestemmelsene). Vassdragsområdene kan beskrives på følgende måte:

Forvaltningsklasse 1:

Vassdragsbelte i og ved byer og tettsteder, som har eller kan få stor betydning for friluftsliv og nærrekreasjon.

Forvaltningsklasse 2:

Vassdragsbelte med moderate inngrep i selve vannstrengen, og hvor nærområdene primært består av jordbruksområder med spredt bebyggelse, og andre åpne områder.

Forvaltningsklasse 3:

Vassdragsbelte som er lite berørt av moderne menneskelig aktivitet, og hvor nærområdene primært består av større skogbruks- og utmarksområder, bl.a. Markaområdene. Områdene har svært stor betydning for friluftsliv og rekreasjon. Områdene kan romme helt spesielle naturfaglige, opplevelsesmessige, vitenskapelige og pedagogiske verdier.

4. INNDELING AV VASSDRAGENE

Eget temakart, tilknyttet kommuneplanens arealdel, viser inndelingen i forvaltningsklasser for de ulike deler av vassdraget (soner).

Med bakgrunn i eksisterende arealbruk og ulike kvaliteter ved arealene, foreslås følgende inndeling av de tre del-nedbørsfeltene i vassdragssoner med tilhørende forvaltningsklasser:

Ellingsrudvassdraget og Langvannet

SONE I: Markaområdene sør for Rabben ved Mølleråsen

- Markaområdene fra Eriksvann i sør til Rabben ved Mølleråsen.
- Hovedvannstrengen med sidebekker, større vann og tjern.
- Grense mot Oslo i vest og 100m's beltet i øst.
- Bekk som danner grensen mellom Marka og tettsted eller LNF-område.

Forvaltningsklasse 3

SONE II: Lysås-Nordli

- LNF-området fra Rabben ved Mølleråsen til Lysås gård.
- Hovedvannstrengen.
- Grense mot Oslo i vest og 100m's beltet i øst.

Forvaltningsklasse 2**SONE III: Lysås gård og nordover til og med Langvannet**

- Byggeområdene fra Ellingsrudelva ved Lysås gård til Langvannets utløp i Fjellhamarelva.
- Hovedvannstrengen med sidebekker, større vann og tjern.
- Grense mot Oslo og Skedsmo i vest. For øvrig vises det til kart i målestokk 1 : 3 000 over byggegrenseavstand til vassdrag.

Forvaltningsklasse 1**SONE IV: Markaområdene nord for Skårerødegården og Luhr**

- Markaområdene i Haneborgåsen.
- Sidebekkene til Ellingsrudelva og Langvannet fra Marka og Svarttjern.
- 100m's beltet i Marka.

Forvaltningsklasse 3**SONE V: Robsrud**

- LNF-området tilhørende Robsrud gård.
- Sidebekk til Ellingsrudelva
- 100m's beltet.

Forvaltningsklasse 2**Losbyvassdraget****SONE I: Markaområdene sør for Sørlihavna**

- Markaområdene fra Nordre Krok vann i sør til Sørlihavna i nord.
- Hovedvannstrengen med sidebekker, større vann og tjern.
- 100m's beltet.
- Bekk som danner grensen mellom Marka og tettsted eller LNF-område.

Forvaltningsklasse 3

SONE II: LNF-områdene i Sørbygda og Nordbygda

- LNF-områdene mellom Marka og tettstedet som drenerer til Losbyelva på begge sider av elva fra Sørlihavna til Losbyelvas samløp med Fjellhamarelva ved Dovre.
- Hovedvannstrengen med sidebekker.
- 100m's beltet. For øvrig vises det til kart i målestokk 1 : 3 000 over byggegrenseavstand til vassdrag.

Forvaltningsklasse 2**SONE III: Tettstedet med avrenning til Losbyvassdraget**

- Byggeområdene tilhørende Losbyelvas nedbørsfelt.
- Sidebekker til Losbyelva.
- Det vises til kart i målestokk 1 : 3 000 over byggegrenseavstand til vassdrag.

Forvaltningsklasse 1**Fjellhamarvassdraget etter samløp med Losbyvassdraget****SONE I: Tettstedet med avrenning til Fjellhamarelva**

- Byggeområdene tilhørende Fjellhamarelvas nedbørsfelt.
- Hovedvannstrengen med sidebekker, større vann og tjern.
- Det vises til kart i målestokk 1 : 3 000 over byggegrenseavstand til vassdrag.

Forvaltningsklasse 1**SONE II: Markaområdene nord for Fjellhamar**

- Markaområdene i Haneborgåsen.
- Sidebekkene til Fjellhamarelva fra Marka i nord.
- 100m's beltet i Marka.

Forvaltningsklasse 3**SONE III: LNF-områdene i Nordbygda som drenerer til Fjellhamarelva**

- LNF-områdene mellom Marka og tettstedet som drenerer til Fjellhamarelva gjennom Vittenbergbekken.
- Tilførselsbekkene til Vittenbergbekken.
- 100m's beltet. For øvrig vises det til kart i målestokk 1 : 3 000 over byggegrenseavstand til vassdrag.

Forvaltningsklasse 2

SONE IV: Markaområdene øst for Hovelsrudveien

- Markaområdene mellom Åmottdammen og Hovelsrudveien.
- Sidebekker og vestsiden av Åmottdammen.
- 100m's beltet.

Forvaltningsklasse 3

5. PLANBESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER

Differensiert forvaltning av vassdragene i kommunen er vurdert i forbindelse med rulleringen av kommuneplanen.

Vassdragsforvaltningen anbefales gjort juridisk bindende gjennom innarbeiding og vedtak i kommuneplanens arealdel. Klasseinndelingen er foretatt på bakgrunn av inngrep og verneverdier innenfor tre typer vassdragsområder (-klasser) med tilhørende planbestemmelser og retningslinjer.

PLANBESTEMMELSER:

§ 1

Kommunedelplanen omfatter arealer innenfor vernesonen, dvs. grøntsonen langs vassdraget samt selve vassdragsstrengen. Vernesonen er for forvaltningsklasse 1 vist på plankart datert 11.06.03 stedvis med byggegrense og for øvrig arealer inntil 100 m fra strandlinje, målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomvannstand.

I den utstrekning vassdrag ikke er vist i kommunedelplanens plankart, gjelder planbestemmelsene tilsvarende.

§ 2

Forvaltningsklassifisering av vassdragsområdene.

Arealer som omfattes av kommunedelplanen inndeles i følgende forvaltningsklasser:

Landområder:

Forvaltningsklasse 1 – byggeområder og friområder

Forvaltningsklasse 2 – friområder og LNF-områder

Forvaltningsklasse 3 – friområder og LNF-områder innenfor Marka

Vassdragsstrenger:

Forvaltningsklasse 1 – friluftsområder

Forvaltningsklasse 2 – friluft- og naturområder

Forvaltningsklasse 3 – naturområder

Selve vassdragsstrengen, innsjøer og tjern gis arealkategorier hjemlet i § 20-4, 1. ledd nr. 5 i plan- og bygningsloven.

§ 3

Fellesbestemmelser for vassdragsområder forvaltningsklasse 1, 2 og 3.

Innenfor vernesonen gjelder et generelt byggeforbud. Det tillates ikke arbeid eller tiltak i henhold til plan- og bygningslovens §§ 81, 84 og 93 j, samt fradeling til slike formål før tiltaksområdet inngår i regulerings- eller bebyggelsesplan.

Inngrep som endrer kantvegetasjonen langs vassdragsstreng samt inngrep som enkeltvis eller i sum medfører endringer i vassdragsstreng tillates ikke.

Lukking av vassdrag innenfor vernesonen tillates ikke.

Inngrep som kan forringe verdier knyttet til opplæring/undervisning, opplevelsesverdier og friluftsverdier, herunder fremkommelighet i og langs vassdragsstreng, tillates ikke.

Bruk av vassdragsstrengen som trasé for ulike ledningsanlegg, som for eksempel vann- og avløpsledninger, tele- og TV-kabler, ledninger for fjernvarme og lignende, tillates ikke annet enn ved nødvendig kryssing av vassdrag, og med krav om nedgraving av ledningene.

Kryssing av vassdrag skal skje ved bruk av bru og på en slik måte at bunnen og breddene bevares slik at det opprettholdes fri passasje på land langs vassdragsstrengen. Det må ikke støpes ny bunn i vassdragsstrengen. For klopper, turveibruer og mindre bilveier/adkomstveier, der omgivelsene er grønne og ubebygde og trafikken minimal, kan disse kravene lempes.

Følgende unntak kan vurderes:

- For de arealer som omfattes av kommunedelplanen kan enkle og naturvennlige tiltak som tursti, rasteplasser, badeplasser eller fiskeplasser tillates.
- Tiltak som fremmer vassdragenes vannkvalitet kan tillates.
- Gjenåpning av lukkede bekkeløp skal pålegges i aktuelle reguleringsplaner, der slik åpning er praktisk gjennomførbar.

Leveområder for plante- og dyrearter som er truet, jf. nasjonal rødliste for truede arter i Norge, og mindre områder med stor verneverdi skal gis særlig beskyttelse. Dammer med amfibier og/eller mulige yngleplasser for amfibier skal ikke lukkes eller tømmes for vann. Dokumentasjon av verneverdi skal fremlegges ved søknad om tiltak innenfor vernesonen.

Alle tiltak i vernesonen må innpasses under hensyntagen til vegetasjon og terrengform. Terrenginngrep i vernesonen er søknadspliktige. Rydding av busker og trær under høyspenttraséer skal foretas på en måte som ivaretar vegetasjonen slik at denne ikke raseres.

RETNINGSLINJER:

Vassdragsområdene skal underlegges en differensiert forvaltning hvor de Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag skal være styrende for all aktivitet i tilknytning til vassdragene. Dette for å sikre tilstrekkelig vern i vassdrag med tilhørende randsoner.

Det skal opprettholdes et naturlig vegetasjonsbelte langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring, jf. vannressurslovens § 11. Etablering av og gjenoppretting av manglende vegetasjonsbelte skal søkes gjennomført der det anses ønskelig. Kantvegetasjonen langs

vassdrag reduserer forurensning fra jordbruksarealer, stabiliserer elvebredden mot erosjon og er viktige leveområder for planter og dyr.

Der større høyspenttraséer krysser eller følger vassdrag må det ved rydding under disse tas tilstrekkelig hensyn slik at vegetasjonen ikke rases, men beholde busker og trær som ikke under noen omstendighet vil komme i berøring med høyspentledningene.

Der byggegrense ikke er markert på plankartet, gjelder eksisterende byggegrenser fastsatt i gjeldende detaljplaner.

Selve vassdragsstrengen, innsjøer og tjern gis arealkategorier hjemlet i § 20-4, 1. ledd nr. 5 i plan- og bygningsloven.

De ulike arealbrukskategoriene for landområder og vassdragsstrenger angis med ulike farger, og i kartets tittelfelt angis betegnelsen på forvaltningsklasse før navnet på selve arealbrukskategorien.

Flere av de mange små vann, tjern, pytter og sidebekker til hovedelvene Ellingsrudelva, Losbyelva og Fjellhamarelva er for små til å gis noen egen arealbrukskategori på kommuneplanens arealdel. Disse skal også underlegges en differensiert forvaltning i tråd med prinsippene for de større vassdragene. Vassdrag er i denne sammenheng definert slik den framgår av vannressurslovens § 2.

Forvaltningsklasse 1:

Verneverdiene er særlig knyttet til kulturminner, grøntstruktur og nærfriluftsliv. Det skal særlig legges vekt på å ivareta og sikre grøntstrukturen langs vassdragene, samt utvikle sammenhengende grøntkorridorer der dette mangler og hvor det er mulig å opparbeide dette. Vannsystemet er et viktig landskapselement i det urbane miljø, og det må etterstrebtes å bevare dette som en trivselsfaktor.

Forvaltningsklasse 2:

Innenfor disse områdene skal vern av hovedtrekk i landskapet og områdenes landbrukstilknytning vektlegges.

Verneverdiene kan være store og er ofte knyttet til kulturlandskapet, kulturminner, nærfriluftsliv og spesielle naturfaglige forhold. Verneverdien kan også være knyttet til helhetsvurderinger av vassdragene.

Forvaltningsklasse 3:

Innenfor disse områdene skal vern av hovedtrekk i landskapet og områdenes landbrukstilknytning vektlegges.

For vassdragsområder innenfor Marka skal sist reviderte markabestemmelser legges til grunn for skjøtsel og tiltak.

Det er svært viktig å bevare naturens preg av å være lite berørt av moderne menneskelig aktivitet. Alle former for omdisponering av arealer i vassdragsbeltet må unngås. Vannkvalitet og naturlig vannføring må søkes opprettholdt, og alle former for inngrep som reduserer vassdragets verdi må søkes unngått.

Hele vassdrag i denne klassen vil være relativt intakte økosystem. Det er stor verneverdi knyttet til nedbørsfeltet som system. I tillegg vil det som oftest være betydelige verneinteresser for et eller flere fagfelt. I forvaltningen av vassdragene må det legges vekt på at verneverdiene ikke forringes, noe som også innebærer at vassdragenes lite berørte preg må bevares.

For områder i Losbydalen er det svært viktig at områdets naturfaglige, vitenskapelige, opplevelsesmessige og landskapsmessige verdier blir bevart. Inngrep som enkeltvis eller i sum reduserer vassdragets verdier, inkludert tiltak som forverrer vannkvaliteten eller vanskeliggjør en bedring av denne, må søkes unngått.

Ramstadslottet naturreservat og Østmarka naturreservat i klasse 3 er fredet etter naturvernloven og omfattes derfor av egne vernebestemmelser som forvaltes av fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Detaljplanlegging og enkeltinngrep:

Den differensierte vassdragsforvaltningen som fastsettes i kommuneplanen, danner den viktigste plattformen og det overordnede styringsredskapet for kommunens videre forvaltning av vassdragene. Siden utarbeidelsen av kommuneplanen skal ta utgangspunkt i de rikspolitiske retningslinjene, vil denne også til en viss grad gjenspeile de nasjonale målsettingene tilknyttet de vernede vassdrag.

Utgangspunktet for videre detaljplanlegging og behandling av enkeltsaker tilknyttet vassdrag som er vernet mot kraftutbygging, er at en skal unngå inngrep som kan redusere verneverdien. Hvilke inngrep som er skadelige, vil imidlertid ofte være en skjønnsmessig vurdering. De rikspolitiske retningslinjene må vektlegges ved skjønnsutøvelsen tilknyttet kommunens detaljplanlegging og behandling av enkeltsaker.

Følgende dokumenter kan utdype og konkretisere vassdragsforvaltningen:

- Vannbruksplan Romerike.
- Kommunedelplan for anlegg og områder for idrett og friluftsliv.
- Kommunedelplan "Hovedplan avløp og vannmiljø".
- Reguleringsplan for Losbydalen spesialområde (under utarbeidelse).
- Landskapsanalyse av jordbrukslandskapet i Lørenskog.
- Fisketiltaksplan for Lørenskog kommune (under utarbeidelse).

VEDLEGG

1. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag, gitt ved kongelig resolusjon av 10.11.94.
2. Tillegg til NVE-publikasjon nr. 20 1992 - Differensiert forvaltning av vernede vassdrag, med bl.a. eksempler på inngrep som kan skade verneverdier i vassdrag.
3. Kart over hovednedbørsfelt, vedlegg I fra "Hovedplan avløp og vannmiljø", datert januar 2002.